

למימר בלא זה הייתי יכול לחלק דאבן אינו חשוב בטל אגב תינוק, מה שאין כן דינר דחשיב עפי, והיינו נמי טעמא דאוסר רבא תינוק חי וזכר תלוי, משום [דכיס] חשוב יותר מאבן והוא כדירה, אבל השתא שהקשה הש"ס מחי במטה דע"כ חשוב יותר מכיס, ואפילו הכי בטל לגבי חי, ומשני מטעם מצטלי לי ופירש"י להיות טפילה לו שהרי לריק לה, פי' דתלוי הכל אם לריק לו בטל ואי לא לא בטיל, א"כ קשה מאבן שאינו לריק לו, דעל כל פנים אף אם יבכה מ"מ האב אינו לריק ליעול הבן, וע"כ צ"ש לו גיעגועין ולכן בטיל האבן, א"כ מהאי טעמא דינר נמי שהרי לא צחשיבות תלי אלא בצריך, וכיון שהתינוק צוכה גם דינר לשתרי.

הרי"ף הביא המשנה כזרתה ולא הביא הא דכלכלה דוקא במלאכה פירות, והקשה עליו הר"ן ז"ל. ואפשר דהרי"ף הי' סובר מדאמר רבא צ"ש לו גיעגועין סחם, ש"מ שאבן בטיל גבי תינוק, וס"ל כהא דרבי יוחנן בן לוי ד ציורי כוסות, ודלא כחירון תוס', א"כ הלכתא כרבא שהוא צחרא. וצ"ח אתי שפיר נמי מה שיש לדקדק מה [שחירן] רבי אלעי אמר רב צפירות המיטנפין גבי סוגיא דתרומה עמאה עם הטעורה, ולא חירן כן ארישא גבי כלכלה, רק הש"ס אמר כדאמר רבי אלעי אמר רב ואיכו צעמנו לא אמרה, בשלמא להך שינויי שחירן תוס' (שהביא המהרש"ל ע"ש ה) למסקנא דאיידי כלכלה פחותה לא לריק תו לאוקמא צמיטנפין אתי שפיר, דהרי רב חייא בר אשי אמר רב, אמר להא מילתא, וא"כ לא הי' לריק לתרן צמיטנפין, אבל לאידך שינויי קשה שפיר. ע"כ לריק לומר דרבי אלעי משמי דרב ס"ל כרבי יוחנן בן לוי דציורי כוסות כנ"ל, ורב חייא בר אשי אמר רב פליג ודו"ק.

תוס' ד"ה ונישדינהו (שהביא במהרש"ל ונדפסו צ"ס דפוס פפ"ד ה), וכן בתוס' שלפנינו ד"ה הכא נמי צפירות וכו', י"ל דלא קשה מידי, דלעולם אין סבירא ליעול הפירות ביד, ומתני' דכלכלה איירי דלית לי' כלי אחר, וסיפא גבי טעורה למעלה היינו שיניחנו בכלי אחר אי' חית לי'. ומה שהקשו תוס' לפי זה גם צעמא למעלה נמי יניחנו בכלי אחר דלא מיטנפי, זה אינו כיון דטמאים מוקף נינהו מצטל כלי מהיכנו ודו"ק.

באו"ד בסוף הדיבור, להשליך הכל — י"ל הכל.

תוס' ד"ה שנפלה לפחות מק' חולין וכו'. עיין מה שהקשה המהרש"א ז"ל שרש"י סתר עצמו בדיבור אחר, שכתב ומדמע עד ל"ט כנגדו, ובחוק כדי דיבור כתב רש"י ואם יש חולין יותר מק' כנגדו עולה עכ"ל. והנה זה דבר זר מאד להאמין זה על רש"י ז"ל, לכן הנראה לנו כך, דס"ל לרש"י דודאי דין תרומה לעלות בק' של היחר כדכתיב [צמדבר י"ח כ"ט] את מקדשו ממנו כשנפל לחוכו מקדשו, וכמו שהקשו תוס' החם

בחולין [ל"ט ע"כ ד"ה לא] על רש"י ז"ל, אך נחזי אין כיון דסברי רבין דרבי אליעזר אין המדומע מדמע אלא לפי השבון, ואין הפי' שידוע לנו דודאי שיש בכל סאה אחד מק' שבו תרומה, זה אינו אלא שאפשר שאין צבא זה אפילו גרעין אחד תרומה, ואדרבה כן הסברה נותנת כל דפריש מרובא פריש, אלא שאנו מחמירין חולי יש צחוכה תרומה, ואמרו חכמים דיותר מלפי השבון אין להחמיר, וחזקין נמי לקמן מרבין דרבי שמעון דס"ל אם לא הספיק להגציה עד שנפלה אחרת אסורה דכמאן דנפלה צבת אחת דמי, א"כ שמע מינה שאין הביטול נגמר אף [אם] יפול למאה עד שיגציה אחד, א"כ איך אפשר ללמס, חולי אותו שיגציה יחי' סאה שכולה חולין וצחוכה רגע יתצטל, ואז נשאר ל"ט של חולין וסאה אחד של תרומה, לכן צעין ק"א, ואז אף אם יגציה אחד של חולין מ"מ נשאר ק', והשתא אתי שפיר דהנה לפי דברינו האלו אם נפלה סאה לק' שוב אין מיתה ולא ספק מיתה צחאכלה, שהרי מן התורה אינו מקדשו, אך חסור (ה) לאוכלה משום גזל השבט עד שיגציה, וזה אי אפשר כנ"ל, והיינו דפירש"י ומדמע עד ל"ט כנגדו דיותר אין מדמע כנ"ל, דרש"י נמי מודה בק' של היחר סגי, וכחצ עוד ואם יש יותר מק' של היחר עולה, היינו שיהי' יכול להגציה צעין יותר מק' כנ"ל.

ומה שכתב רש"י ז"ל בד"ה מדמעת, זה שנפרד משם ואוסר ל"ט של חולין כאילו היא תרומה ודאי. כתב כן לרבי אליעזר לפי הכוח אמינא דס"ל אפילו לקולא תרומה צעינא מנחא, וא"כ עולה הסאה תרומה כולה, שוב אין לריק ק"א, וכן בד"ה למאה פירש"י, וראוי להעלותה ויתכשרו החולין. היינו משום רבי שמעון לפי [ה] כוח אמינא דס"ל צעינא מנחא ודו"ק. ובמתני' דפירש"י נמי [ד"ה אף], שנפלה לק' של חולין דקוי"ל דעולה עכ"ל. בדרבי יהודה פירש כן דס"ל צעינא מחתא כדמסיק הש"ס ודו"ק.

עייין מ"ש לעיל בפנים לתרן רש"י דסבר תרומה אינו עולה כי אם בק"א, וצ"ח ניחא לן דברי הש"ס דמסיק לרבי שמעון דלא ס"ל תרומה צעינא מנחא, אלא סבר קמייתא בטל בק' והיא תצטל בק"א, שדברים קשה בהצנה, ועכשיו יובן שהצרייתא נקט סאה תרומה שנפלה למאה, וא"כ אינו עולה כי אם בטל כנ"ל, אבל אי אפשר להעלות וקוי"ל איסורין מצטלינא, ומכל שכן שהך סאה תרומה מסייע לבטל סאה אחרת שהרי כבר נצטל בק', וא"כ הסאה אחרת נצטל בק"א ועולה אפילו ודו"ק יב.

דף קמ"ב עמוד ב' : [רבי שמעון בן אלעזר אומר נותן עיניו צד זה ואוכל מזל אחר]. רשבי"א ס"ל נותן עיניו ואין מעלה המדומע כיון דאפשר צחכור לא יעשה מעשה. וי"ל צמי ששכח להפריש חלה מחמץ שלו ערב

(ז) מכתי"ק.

(ח) בש"ס דפוס וילנא הודפס בפנים, והוא ד"ה ונשדינהו (השני).

(ט) מכתי"ק.

(י) הגהות הש"ס, גיו"יורק תשי"ט.

(יא) עיין ערלה פ"ב מ"א ג', ורמב"ם ה' מאכלות אסורות פט"ו

הי"ד י"ט, שו"ע יור"ד סי' צ"ח סעיף ט'.

(יב) מכתי"ק, והקטע האחרון כתוב בסוף הספר בהשמטה.

(ד) בבב"ב כ"א ע"ב (שהביאו התוס' משם) איתא רב אחא בר יעקב.

(ה) לפנינו בש"ס וילנא הודפס כבר בפנים, והוא ד"ה ונשדינהו (השני).

(ו) בש"ס דילן (דפוס וילנא) הגירסא אמר רב חייא בר אשי אמר רבא, אולם בהה"מ ה' שבת פכ"ה ה"ט, וכן בב"י א"ח סי' ש"ט ד"ה כלכלה שהיתה, גרסו אמר רב.

הכי הצריכו לשלמה שיניח עליו ככר או תינוק [לעיל ל' ע"ב].
וגרסה ל' דהתם הי' צריך לעטלו מכרמלית לרשות היחיד ולזה
לא סגי מלבושיו, דמוקף עדיין לא גזרו עד נחמ"י בן חכלי
בשעת גזירת כלים [לעיל קכ"ג ע"ב], וע"כ לענין עלטול מרשות
לרשות שאל, ואין לומר א"כ מה שאל על כלבים של בית אבא,
י"ל בלא מוקף נמי הי' מסופק לחתוך נבלה, משום תיקוני אוכלא
והחיתוך לצורך הכלבים. ומ"מ לא נתקרה דעתי בזה לגמרי,
דא"כ מה אמר שלמה המלך ע"ה כי לכלב חי עוב מן הארי המה,
כיון שלא הי' הענינים שוים, בשלמה אי צ' השאלות הי' משום
מוקף, והקילו לכלב חי עפי מלארי המה אחי שפיר, אבל אי לזה
הוארך משום הולאה מרשות לרשות, ולזה משום תיקון אוכלים אין
שייכים להדדי. וגרסה דרבינו אביגדור מפרש כפי צ' שפירש"י
בפרק במה מדליקין [ל' ע"ב ד"ה ולא] על שהקדימו להשיב על
שאלת הכלבים קודם לשאלות הארי, וכך לישנא ע"כ סבירא לי
כנ"ל דאל"ה מ"מ לא מפרש כפשוטו. ועוד נראה דנחמ"י
אמוקף דכלים גזר, אבל מוקף דלאו כלים כבר הי' גזירה
קדמונית, ושלמה המלך ע"ה משום עלטול מוקף חקק לשאל,
ואי משום קושית השלי"ה, י"ל דגנאי הוא למלך להחשיב עפל
כמו שיורי כוס לגבי מלבושיו, וזה לו יותר ע"י כבר ותינוק טו.

רש"י ד"ה ושדי מיני' לשונא וכו', ואע"ג דהאידנא לא חזי
לאדם דלאו אורח ארעא למיכלא דיו"ט וכו'. ע"ש בצי"ה
ל"ג ע"ה בזהו ד"ה ושדי וכו' שהקשו א"כ היכי מעלטין בשר
חי וכו' ע"ש, ועיין ברש"י מה שמוסיף להקשות. נראה לפי מה
שפירש"י הכא, דציו"ט אין דרך לשום אדם לאוכלן דאוכליהן
לאו צר אינש, וציו"ט יש לכל אדם הרבה לאכול, ואף אם אין לו
מבשן ואינו אוכלן באומלל, מה שאין כן בשבת שאי אפשר
לשלוש, אפשר דאיכא שום [אדם] שיאכלם, א"כ לא הוה מוקף
כנ"ל דר"ק.

תוס' ד"ה שאוכל מרובה וכו'. עיין מ"ש בזה לעיל ע"ד ע"ה.
[בחדו"ה צורר ואוכל — ודע].

תוס' ד"ה לא שנו אלא בשוכה וכו'. י"ל אי הוה אמר רב
במענות הוה אמינא דוקא מענות חשיבי ולא בטלי, כמו
שחירן הרש"י ז"ל אמוכני שיש עלי מענות עיין [לעיל ע"ה ד"ה
אמר רבה], ואי הוה נקט אלא שש"פ החציות הוה אמינא
דקאי דוקא אמיעתא דמגזיב ומטה על גבה, אבל רישא שאינו
מגזיבה הוה אמינא שרי אפילו במניח, אבל כיון דנקט נמי
מילתא במענות שעל הכר דלא חנן רק מנער מוכה שאין לחלק.

המת או מלבושיו, אלא ע"כ שאני מניח ע"ג, שנעשה המת מטה
לתינוק או לאוכלים וכלים, אבל במלבושיו נהפוך הוא שהרי מלבושיו
טפלים למת, והוי מת כשיורי שבתוך הכוס שהכוס משמש לשיוריו.
ולפי"ו יש לתרץ קושית השל"ה שבמג"א, ס"ק ט"ז, די"ל שדוד
המלך ע"ה הוצרכו לטלטלו מרשות לרשות, ולא הותר אלא באופן שכתב
הרמב"ן להניח עליו תינוק שיהיה המת מטה לתינוק, ופטור אף על
המטה שהוא המת, ומה שאמרו בשבת דף ל' ע"ב שהשיבו הסנהדרין
אביך הנח עליו ככר או תינוק, אשגירא לישנא הוא וככר כדי נקט רק
[ע"י] תינוק [מותר] כדי להוציא מרשות לרשות וזה לא שייך ע"י
מלבושיו וק"ל. והא דלא התיירו מת שעל המטה כי אם ע"י טלטול מן
הצד ולא לטלטל להדיא ע"י המטה, משום דלא דמיא לתינוק, דהתם
נעשה מת מטה לתינוק, משא"כ הכא הוה מת במטה שחייב אף על

פסח שחל בשבת, יזמין לו כהן קטן על שולחנו, ויתן עיניו בזה
זה ויחילו להקטן, ומלך אחר יאכל הוא, ומותר בהלה הוה לארץ
בשעת הדחק י.

לא שנו אלא בשוכה. עמ"ש לעיל קכ"ה ע"ב [ד"ה אמר ר"י
ע"י קי"ב לה"ס].

דסקיא מלאה מעות בסרטיא. פירש"י [ד"ה הניחו] ליעטול
פחות פחות מד' אמות, ל"ע אם כן מהיכי תיתי ליתן
עליו ככר ותינוק להוסיף עלטול ברשות הרבים, עיין לעיל ל"ד
ע"ב ברש"י שם [ד"ה מי] בשם רמב"ן, והכא דליכא משום
חוכא ועלולא כולי עלמא מודין, אלא ע"כ מיירי במחילה של
אנשים.

לא אמרו ככר או תינוק אלא למת בלבד. נראה פשוט דעשו בזה
כאלו המת נעשה מעט לתינוק חי, שאפילו בהולאה לרשות
הרבים פטור אף על המטה כל שכן בעלטול, וכן עשו המת ככלי
לכבר שפטור אף על הכלי, עיין פלוגתא רמב"ם ורמב"ד [ה' שבת
פ"ה הכ"ח], ומה שהארכתי לעיל ל"ג ע"ב במתני' המוציא
אוכלין בכלי ע"ש, מה שאין כן מת במטה דחייב על המת למאן
דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, שלא נעשה המת עפל
למטה וגאסר בעלטול, והיינו עטמא דרמב"ן בתורת אדם דמיתתי
טור [א"ח] סי' ש"א, דמתיר ע"י תינוק אפילו מרשות לרשות.
ואך מ"ש דוקא ע"י תינוק ולא ע"י ככר משום שהתינוק נעשה
טפל למת ולא ככר, לשון זה ל"ע, דאיפוך חנא שאנו צריכים
שיהי' המת טפל לתינוק ולא התינוק טפל למת.

והנה דעת רבינו אביגדור שצמרדכי [אות ש"ב] דגם ע"י
מלבושיו מותר לעטלו דהמת בטל לגבי מלבושיו, כמו
שיורי כוס לגבי כוס ומעלטין אגב כסא [צי"ה כ"ה ע"ב].
ופשוט דהיתר זה אינו אלא לעטלו, אבל לא להוציאו מרשות
לרשות, ולא דמי לתינוק דהמת נעשה מעט לתינוק, מכל מקום
ל"ע אם כן במושכב על מטתו הרי מטתו כמלבוש וככוס לגבי
שיורי כוסות, וצריך ישוב לחלק ביניהם. ואפשר דוקא שיורי כוס
שאינם יוצאים בלא שטיפה והדחה במים, ע"כ בטלי לגבי הכוס,
והוא הדין מלבושיו שהוא לבוש שאינם נפשטים אלא ע"י טורח,
מה שאין כן מטה שהמת מונח על גבה וצקל יכול ליעלו, לא דמי
לשיורי כוסות.

ולכאורה מתוך דבריו למדנו תירוצ' לקושית השל"ה שצביא
צטו"ז [בסי' ש"א ס"ק ד'] ומגן אברהם [שם ס"ק
ע"ז], שהקשה שהרי דוד המלך עליו השלום מת במלבושיו, ואפילו

(ג) ח"י חולין ד' ע"א ד"ה דלמא. וע"ע הג' או"ח סי' תק"ו
במג"א סק"ה, ובאר היטב ושערי תשובה או"ח סי' תמ"ד סק"א.

(ד) מד"ה לא אמרו עד סוף קטע זה הוא מח"י הנדפסים, ונדפס גם
לעיל מ"ג ע"ב (קמ"ג א"ב) מד"ה מניח עד סוד"ה ונראה, מכת"ק. וכאן
חוקן לפי כתי"ק הנ"ל.

(ט) ובהגהות או"ח סי' ש"א סעיף ב' כתב מרן בזה"ל: ב"ל
טעמא דהרמב"ן, דנעשה מת מטה לתינוק, והמוציא חי במטה פטור אף
על המטה שהמטה טפילה לו, כדאיתא במשנה פרק המצניע דף צ"ג
ע"ב ע"ש. ובוזה ניחא גמי דעת רבינו אביגדור דלקמן סעיף ד' מייתי
ראיה משיורי כוסות, ולא מייתי בפשיטות דמה לי ככר ותינוק על

וצזה מתורץ נמי סתירת רש"י דהכא [ד"ה לא שנו] ולעיל דף קכ"ה ע"ב [ד"ה לא שנו] ע"ש ומה שכתבתי שם, והשתא אחי שפיר דרבי יוחנן [לעיל קכ"ה ע"ב] לא אמר מילתי רק ארישא בחציות, א"כ לא קאי [אלא] אמגביה ומטה על זדה ודו"ק טו.

דף קמ"ג עמוד א': ב"ש אומרים מעצירין מעל השולחן עולמות. פירש"י קשין, ופה תירץ במגניי שלמה העלמות, דצרכין ורחוי לבהמה מאי עממא דמאן דאוסר, כיון דכבר נשחטה בהמה מערב שבת ועמדו העלמות בין השמשות לבהמה, אלא ע"כ בקשין משום גרף של רעי נגעו צ"י (ד) להחמיר במוקלה, [ד] אסור לעטל הרעי בעין שלי כלי, ולאידך מותר אפילו שלי כלי, ועיין חידושי למס' ביצה י" שם עשיתי סמוכין לדבריו מלשון רש"י דהתם. אך מקלפי אגוזין לא תירץ כלום, וז"ל דומיא דעלמות קשין, הוא הדין קליפין היינו קליפי אגוזים ומשום גרף של רעי. ומיהו בלאו הכי נמי ו"ל רש"י פירש כן להסלקא דעתך, [ד] קשה לכאורה איך אפשר דמשנה סתר מיניי וצ"י, דצית כלל אסור לעטל קליפין, ומיד אח"כ סתים חנא מטלטלין שער אפונין, אלא ע"כ אפילו מאן דאוסר קליפי דרישא היינו קליפי אגוזין, מתיר שער אפונין שהוא מאכל בהמה, כן הפירוש להסלקא דעתך, עד דאחי רב נחמן ואמר אנו אין לנו, והיינו ממחגי דמחתיכין את הדלועין כמצואר ריש מס' ביצה [שם], דשם מצואר דלרבי יהודה אפילו מאכל בהמה אסור, וא"כ שער אפונין כל שכן היא, ומדקתני מפני שהוא מאכל בהמה שמע מינה דאי לאו הכי אפילו לרבי שמעון אסור, וא"כ על כרחך רישא בעלמות וקליפי פירות הרכין מיירי ואנו אין לנו וכו', ולהך מסקנא מודה רש"י להתוס' ואחי שפיר.

[ב"ש אומרים מעצירין מעל השולחן עולמות וקליפין] בתוספתא פ"י דמס' שבת [מ"ד], צ"ש אומר מגביהים מעל השולחן עולמות וקליפות, ובה"א מגביה העצלה כולה ומנערה י"י, ר' זכריה בן אבקהלם לא ה"י עושה לא כצית שמאי ולא כצית הלל אלא נוטל ומשליך אחר המטה, אמר ר' יוסי ענותנותו של ר' זכריה בן אבקהלם שרפה הריכל ע"כ ע"ש. והוא תמוה, גם לפרש פירש"י [בגיטין ג"ו ע"א] ענותנותו סבלנותו. ולע"ד הא דאמר ר' זכריה [שם בגיטין] יאמרו מטיל מוס בקדשים חייב מיתה, או יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח, עיקור הששתו ה"י מפני חילול ה', הלא ידעו כל העולם שאין קריבין בעלי מומין, ואין המטיל מוס חייב מיתה, אלא ע"י יסא ויתנו מוזרות בלגנה בשורש ויסוד התחלת המעשה (שאשמו) [שחששו] שרשע זה ימסור למלכות, ומהיכן נמה זה מדיחצו רבן ולא מיחו י"י ויהיה חילול ה' אלא בהדיוטים על חכמי ישראל, ע"כ בא ר' זכריה לדי מדה זו, אמנם מי שיש לו מוח בדקדקו כי לא דבר קטן הוא לסבול זה, כי

המטה, ולא דמי נמי לשיורי כוסות שאינם יוצאים בניקל אלא ע"י הדחה ושטיפה וכן מלבושי של מת, משא"כ [מת] ע"ג המטה אינו בטל לגבי המטה שיכולים לנער מן המטה כנלפע"ד. ועיין עוד לעיל ל' ע"ב ד"ה שלח, מ"ג ע"ב ד"ה ולכאורה.

(טז) מרש"י ד"ה ושדי הוא מכת"ק. וע"ע לעיל קכ"ה ע"ב (ע' קמ"ט לד"ה) ד"ה בזה.

(יז) ב' ע"א ד"ה ומי — מגביהין, וע"ע במהדורא תניינא ד"ה מגביהי'.

מסתמא צר קמלא רשע היה מעודו, ויקירי ירושלים לא היו יושבים במסיבה אלא יודעים מי מוסר עמהם [סנהדרין כ"ג ע"א]. ויראה זה בעל הסעודה שהוליו נמי מהאי עממא, כי א"א לסבול לסעוד בסעודת שמחה ורשע זה יושב כנגדו, ואולי אילו לא הוליו היו חכמי ישראל עומדים מהסעודה ויואלים, כי מי יכול לסבול זה וא"כ אין כאן חילול ה', אך ר' זכריה בן אבקהלם היה סבן גדול, והיה לו מער צרוחו לסבול על שולחנו כיוצא בזה, ע"כ חשב זה לחילול ה' מה שחקו רבן ולא מיחו, והנה עיין [בשמעון] מגביהים מעל השולחן, ויש פ' קמא דמס' ביצה [צ"י ע"א] ופני יהושע שם [בחד"ה מגביהין] דעממא דצית שמאי וצית הלל דצמונחים על השולחן ה"י גרף של רעי ע"כ מותר לנער העצלה, אך ר' זכריה בן אבקהלם יכול לסבול על שולחנו אסור לו לנער העצלה, וכעין זה יכול לסבול צר קמלא על שולחנו, ע"כ אמר ר' יוסי ענותנותו של ר' זכריה וכו'.

ספוג. עיין מרדכי לעיל פרק תולין [ס' תכ"ח], והגהות מיימוניות [כ' שבת] פכ"א [ה"ג] אות י', דמכאן קשה על הערוך דפסיק רש"י דלא ניחא ל' שרי לכתילה. וי"ל על פי גירסת וחכמים אומרים בין כך ובין כך מקנחין צו, ותרי תנאי אליבא דרבי שמעון ויצואר לקמן א"י צפרק חצית [קמ"ג ע"ב ד"ה חצית], ועיין תוס' סוף פרק שמנה שריים [לעיל ק"ה ע"ב ד"ה הא], וכתובות ו' ע"א [תוס' ד"ה הא], דר"ת עלמו מייחתי משנתינו ולא כתב כלום, ולגורסא הכ"ל ניחא.

ועיין דקדוק לשון רש"י במשנתיו [ד"ה ואינו] שאין הספוג לא כלי עור כ"א וכו', ראונו לומר דודאי כלי הוא שמלאכתו לאיסור, וניטול ככל כלי שמלאכתו לאיסור לכל מר כדאית ל' [לעיל קכ"ד ע"א], אך לענין עומאה לאו כלי הוא מפני שאינו מין עור כ"א וכו', ועיין לעיל קכ"ג ע"א תוס' ד"ה מדלענין וכו'.

אמר רב נחמן אנו אין לנו וכו'. פירש תוס' [ד"ה אנו] דממסכת עדיות אין ראוי. פירוש דאין לנו לשבש ולהפך משנתינו, אולי תנאי הוא, ותנא דתנא עדיות פליג אתנא דתני שבת, אבל ממחתיכין דסוף מסכת שבת עלמו [לקמן קנ"ו ע"ב] מוכה דגם תנא דשבת ס"ל צית הלל כרבי שמעון כ"א, ע"כ נשכח ומחפך משנתינו כ"א.

מסייע ל' לרבי יוחנן. עיין תוס' [ד"ה פירורין] ומגניי שלמה לא עשה כלום, והנה התם בצרכות סוף פרק אלו דברים [נ"ב ע"ב] כתבו תוס' [ד"ה פירורין] נהי מותר לאבדן אבל על כל פנים קשה לעניות, וז"ע אם כן מאי רבותא דהאי שמש תלמיד חכם. אך [נראה] דלא קשה מידי, דהתם מיירי שנוטלין עליהם ידים וגמסו וגמקו, ובאופן זה מותר לאבדן ציד, אך אסור לאבדן לזורקן במקום דריסת רגלים דקשה לעניות, ולדקו

(ח) לפנינו בתוספתא איתא איפכא: ב"ה אומרים מגביהין וכו', ב"ש אומרים מסלק את הטבלא וכו'.

(ט) על מה שבעל הסעודה הוציא את בר קמצא מהסעודה, עיי"ש בגיטין. (כ) ח"י גיטין ג"ו ע"א ד"ה ענותנותו.

(כא) ז"ל רש"י: דאינו לא כלי עץ ולא בגד ולא שק ולא מתכת. (כב) עיין ביצה ב' סע"א דמזה הוכיח רב נחמן דגבי שבת סתם

לן תנא כר"ש, מוקים לה לב"ה כרבי שמעון עיי"ש. (ג) עיין עוד ח"י ביצה ב' ע"א ד"ה ודע.